

ТУМАЧЕЊЕ ПРВОГ ПСАЛМА*

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ Α΄ ΨΑΛΜΟΥ

Του Μακαρίου Θεοδώρητου
 επισκόπου Κύρου

Блаженог Теодорита,
 епископа кирског

Ερμηνεία του Α΄ Ψαλμού
 Άνεπίγραφος παρ’ Εβραίοις

Тумачење првог псалма
 Ненасловљен од /стране/ Јевреја.

α΄. Μακάριος ἀνὴρ, ὃς οὐκ ἐπορεύθη ἐν βουλῇ ἀσεβῶν, καὶ ἐν ὁδῷ ἁμαρτωλῶν οὐκ ἔστη, καὶ ἐπὶ καθέδρᾳ λοιμῶν οὐκ ἐκάθισεν. Ἐντεῦθεν ῥάδιον συνιδεῖν, ὡς πάλαι παρ’ Ἐβραίοις τὰς ἐπιγραφὰς εὐρόντες οἱ τὰς θείας ἡρμηνευκότες Γραφὰς, ταύτας μετέθεσαν εἰς τὴν Ἑλλάδα φωνήν. Τοῦτον γὰρ καὶ τὸν μετ’ αὐτὸν ψαλμὸν ἀνεπιγράφους εὐρόντες ἀνεπιγράφους κατέλιπον οὐ τολμήσαντές τι προσθεῖναι παρ’ ἑαυτῶν τοῖς λογίοις τοῦ Πνεύματος. Τινὲς μὲν τοι τῶν τὰς ὑποθέσεις τῶν ψαλμῶν συγγεγραφότων ἠθικὴν τοῦτον ἔφασαν τὸν ψαλμὸν περιέχειν διδασκαλίαν. Τινὲς μὲν τοι τῶν τὰς ὑποθέσεις τῶν ψαλμῶν συγ-

1. Блажен муж који не иде на веће безбожника, и на њуџи грешника не сѣде, и на сегалииџе њоџудника не седе. Из овога је лако схватити како су – у древним временима – тумачи божанских Писама затекли наслове у јеврејском тексту и превели их на грчки језик. Јер су нашли да овај псалам и онај после њега немају наслове, па их тако и оставише ненасловљене, не желећи да ишта своје додају овим изрекама /Светог/ Духа. Неки од оних који су састављали списе о /тумачењу/ Псалма говоре да наведени псалам садржи етичко учење, но мени се чини ништа мање догматским.

* Изворник: Του Μακαρίου Θεοδώρητου Επισκόπου Κυρου : Ερμηνεία εἰς τοὺς Ψαλμοὺς. Ερμηνεία του α΄ ψαλμου, *Patrologiae Cursus Completus, Series Graeca (Patrologia Graeca)*, том 80, стр. 866–874, колумне 609С–616В.

γεγραφότων ἠθικὴν τοῦτον ἔφασαν τὸν ψαλμὸν περιέχειν διδασκαλίαν· ἐμοὶ δὲ οὐχ ἦττον δογματικὸς ἢ ἠθικὸς ἔδοξεν εἶναι. Περιέχει γὰρ οὐχ ἁμαρτωλῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀσεβῶν κατηγορίαν, καὶ παραινεῖ τοῖς θείοις λόγοις προσέχειν διηλεκῶς· ἐξ ὧν οὐκ ἠθικὴν μόνον, ἀλλὰ καὶ δογματικὴν ὠφέλειαν καρπούμεθα. Ἀρμοδίως δὲ λίαν ὁ μέγας Δαβὶδ μακαρισμὸν τῆς οἰκειᾶς αὐτοῦ προτέθεικε συγγραφῆς, τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν ὁμοῦ καὶ Δεσπότην μιμούμενος, τὸν Σωτῆρα λέγων Χριστόν· ὅστις πρὸς τοὺς ἱερούς μαθητὰς διδασκαλίᾳ ἀπὸ μακαρισμῶν ἤρξατο, „Μακάριοι, λέγων, οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.“ Υἱὸς δὲ τοῦ Δαβὶδ ὁ Δεσπότης Χριστὸς ὡς ἄνθρωπος κατὰ τὴν τῶν ἱερῶν Εὐαγγελίων φωνήν· „Βίβλος γὰρ γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ Ἀβραάμ.“ Κύριος δὲ αὐτοῦ καὶ ποιητῆς, ὡς Θεός. Αὐτοῦ γὰρ ἐστὶν ἡ φωνή· „Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου.“ 80.868 Μακαρίζει τοῖνυν τὸν μήτε τοῖς ἀσεβέσιν ὁδοῦ καὶ νωνήσαντα, μήτε βεβαίαν τῶν ἁμαρτωλῶν δεξάμενον τὴν βουλήν· τοῦτο γὰρ δὴ στάσιν ἐκάλεσεν καὶ τὴν μόνιμον τῶν λοιπῶν φυγόντα διαφθοράν. Τὸ δὲ μακάριος ὄνομα θεῖα μὲν ὑπάρχει προσηγορία· καὶ μάρτυς ὁ θεῖος Ἀπόστολος βοῶν· „Ὁ μακάριος καὶ μόνος δυνάστης, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, καὶ Κύριος τῶν κυριευόντων.“ Μετέδωκε δὲ καὶ ταύτης τοῖς ἀνθρώποις, ὡσπερ καὶ τῶν ἄλλων,

Штавише, овај псалм /помиње/ не само осуду грешника, већ и безбожника, те усмерава непрестану пажњу на божанске речи; из овога /псалма/, дакле, стичемо плодове који се не тичу само етике, него и догмата. Сасвим прикладно је велики Давид поставио блаженство на почетак свог списка, подражавајући Ономе који је истовремено његов син и његов Господ – наима, Христу Спаситељу – који је проповед својим светим ученицима започео блаженствима: „Блажени сиромашни духом“, рече он, „јер је њихово Царство небеско“ (Мт. 5, 3). Као човек, Христос Господ јесте Давидов син, према /сведочењу/ стиха из светог Јеванђеља: „Књига родослова Исуса Христа, сина Авраамовог“ (Мт. 1, 1); али као Бог Он је његов Господ и Створитељ, јер сам Давид говори: „Господ рече Господу моме, седи са десне стране мени“ (Пс. 110, 1). Тако Давид благосиља човека који не корача путевима безбожника, нити узима за озбиљно савете грешника, већ се клони пребивања са погубницима. /Придев/ „блажен“ је, наима, ознака за божанско име и божанствени Апостол ово сведочи у речима: „Блажени и једини Владар, Цар царева и Господар господара“ (1 Тим. 6, 15). Јер Бог Господ дели ово са људима, као и многе друге ствари. Уосталом, Он се назива и верним, као што говори Писмо: „Веран је Бог који вас позва у заједницу Сина свог,

ὁ Δε σπότης Θεός· καὶ γὰρ πιστὸς καλούμενος· „Πιστὸς γὰρ, φησὶν, ὁ Θεὸς, δι’ οὗ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ.“ Καὶ ὁ μακάριος Μωσῆς, „Θεὸς, φησὶ, πιστὸς, καὶ οὐκ ἔστιν ἀδικία ἐν αὐτῷ.“ Ἐκάλεσε καὶ τῶν ἀνθρώπων πιστοὺς τοὺς ἀναμφι βόλως δεχομένους αὐτοῦ τοὺς λόγους. Οὕτω Θεὸς ὢν καὶ καλούμενος μετέδωκε καὶ ταύτης τῆς κλήσεως τοῖς ἀνθρώποις ὁ μεγαλόδωρος, καὶ βοᾷ· „Ἐγὼ εἶπον, Θεοὶ ἐστε καὶ υἱοὶ Ὑψίστου πάντες, ὑμεῖς δὲ ὡς ἄνθρωποι ἀποθνήσκετε.“ Τὸ οὖν μακάριος ὄνομα τῆς κατ’ ἀρετὴν τελειώσεως ὑπάρχει καρπός. Ὡσπερ γὰρ καὶ ἕκαστον τῶν κατὰ τὸν βίον ἐπιτηδευμάτων εἰς τὸ τέλος ὁρᾷ· ἀθλητικὴ μὲν οὖν εἰς τοὺς ἐκ κοτίνου στεφάνους, στρατηγικὴ τε εἰς νίκας καὶ τρόπαια, καὶ μέντοι καὶ ἰατρικὴ εἰς ὑγίειαν καὶ νόσων ἀπαλλαγὴν, καὶ ἐμπορικὴ εἰς συλλογὴν χρημάτων καὶ πλοῦτου περιουσίαν· οὕτως καὶ ἡ τῆς ἀρετῆς ἐπιστήμη καρπὸν ἔχει καὶ τέλος τὸν θεῖον μακαρισμόν. Μηδεὶς δὲ ἄνδρα μόνον ὁρῶν ἐν ταῦθα μακαριζόμενον, ἐστρεφῆσθαι νομίση τοῦδε τοῦ μακαρισμοῦ τῶν γυναικῶν τὸ γένος. Οὐδὲ γὰρ ὁ Δεσπότης Χριστὸς ἀρρένικῶς τοὺς μακαρισμοὺς σχημάτισας ἀπηγόρευσε ταῖς γυναῖξι κτήσιν τῆς ἀρετῆς. Συμπεριλαμβάνει γὰρ τοῖς ἀνδράσι καὶ τὰς γυναῖκας ὁ λόγος· κεφαλὴ γὰρ γυναικὸς ὁ ἀνὴρ, ἣ φησὶν ὁ θεῖος Ἀπόστολος. Συνάπτεται δὲ τῇ κεφαλῇ τὰ μέλη τοῦ σώματος, καὶ κεφαλῆς στεφανουμένης ἀγάλλεται οὕτω

Исуса Христа“ (1 Кор. 1, 9). И блажени Мојсије каже: „Бог је веран и нема неправде у њему“ (Пнз. 32, 4). Заузврат назива вернима оне људе који прихватају Његове речи без сумње. На сличан начин, будући не само Бог уистину већ и по имену, Он – у својој дарежљивости – назива људе говорећи: „Ја рекох: богови сте и синови Вишњегга сви; но као људи умрећете“ (Пс. 82, 6–7). Зато /придев/ „блажен“ означава постојање савршеног плода када је у питању врлина. Јер, као што свако дело у животу смера своје циљу: атлета гледа ка победничком венцу, војник ка победама и ордењу, лекар смера ка добром здрављу и излечењу болести, а трговац ка мноштву богатства и гомилању блага, на исти начин стицање врлине има као свој плод и циљ задобијање блаженства од Бога. Но, видевши да је овде само мушкарац назван блаженим, немој помислити да су жене изопштене /из овог блаженства/. Христос Господ није изопштио жене из врлинског живота, иако је објавио своја блаженства у мушком роду и лицу. Сети се да је муж глава своје жене, као што божанствени Апостол каже (1 Кор. 11, 3). Удови тела су повезани са главом, те када глава бива крунисана и удови учествују у њеном прослављењу; на исти начин, такође, када разговарамо с неким и назовемо његову главу љубљеном, не изопштавамо остале удове тела, већ

καὶ πρὸς τινα διαλεγόμενοι, καὶ φίλην αὐτὸν κεφαλὴν ὀνομάζοντες, οὐ χωρίζομεν τῶν μορίων τοῦ σώματος, ἀλλ' ἀπὸ μέρους τὸ πᾶν προσ φθεγγόμεθα. Οὐχ ἀπλῶς δὲ πρῶτον ὁδοῦ, εἶτα στά σεως, εἶτα καθέδρας ἐμνημόνευσεν· ἀλλ' εἰδὼς ἀκριβῶς, ὡς κίνησιν μὲν πρῶτον ὁ λογισμὸς ὑπο μένει, εἶτε φαῦλος, εἶτε σπουδαῖος εἶη· εἶτα στάσιν, εἶτά τινα ἐδραΐαν βεβαίωσιν. Παραινεῖ τοίνυν, μήτε τῷ νῶ παραδέξασθαι δυσσεβῆ τινα ἔννοιαν, μήτε ἐπὶ πρᾶξιν ὀδεῦσαι παράνομον. Ἀσεβεῖς δὲ φίλον τῇ θεῖᾳ Γραφῇ καλεῖν τοὺς ἀθεῖαν, ἢ πολὺ θεῖαν θρησκευόντας· ἁμαρτωλοὺς δὲ, τοὺς παρανομίᾳ συζῆν προαιρουμένους, καὶ βίον διεφθαρμένον 80.869 ἀσπαζομένους· λοιμοὺς δὲ, τοὺς μὴ μόνον σφᾶς αὐτοὺς λυμαιομένους, ἀλλὰ καὶ ἑτέροις τῆς λύμης μεταδιδόντας, κατὰ τὴν ἐπισκήπτουσαν καὶ ἀνθρώποις καὶ κτήνεσι νόσον, ἧς μεταλαγχάνουσιν οἱ τοῖς νοσοῦσι πελάζοντες. Διὸ φεύγειν ὁ λόγος παρακελεύεται καὶ τὰ τούτων συνέδρια. Ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἀπόχρη εἰς ἀρετῆς τελείωσιν τῆς κακίας φυγή· „Ἐκκλινον γὰρ, φησὶν, ἀπὸ κακοῦ, καὶ ποιήσον ἀγαθόν“ καὶ ὁ μακάριος Ἰσαΐας· „Παύσασθε, φησὶν, ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν, μάθετε ποιεῖν καλόν“ μάλα εἰκότως ἐπήγαγεν ὁ μακάριος Δαβίδ·

β'. Ἀλλ' ἐν τῷ νόμῳ Κυρίου τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ μελετήσῃ ἡμέρας καὶ νυκτός. Προσῆκει δὲ οὐ μόνον τὰ προειρημένα βδελύξασθαι· ἀλλὰ

указујемо на целину, спомињући један део. Надаље, није узалуд што /Давид/ спомиње најпре пут, затим стајање и на крају седење; напротив, он управо зна да /људска/ помисао – повремено или интензивно – најпре доживљава кретање, онда заустављање, а на послетку неку врсту крајње непокретљивости. Зато и саветује одбацивање сваке светске помисли или чињења незаконитих дела. *Светио Писмо*, наима, има обичај да безбожницима назове оне који не славе Бога или славе многе богове, док грешницима назива оне који живе у безакоњу или уживају у пропадљивом животу. Погубницима назива не само оне који погубљују своје сопствене главе већ деле своје погубништво са другима, попут неке болести која истовремено инфицира људе и животиње што долазе у контакт с већ зараженима. Зато нам *Писмо* саветује да избегавамо дружење с таквим људима. Будући да удаљавање од зла није довољно /по себи/ за усавршавање врлине, /Давид/ каже: „Удаљи се од зла и чини добро“ (Пс. 32, 27), а блажени Исаија говори: „Престаните зло чинити и научите се добру“ (Ис. 1, 16–17). Сасвим прикладно и блажени Давид додаје:

2. Нејо је у закону Њејовом воља њејова, и у закону Њејовом поучава се дан и ноћ. Није, дакле, довољно само гнушати се горепоменутог, већ дан и ноћ пазити на

καὶ τῷ θεῷ νόμῳ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν προσέχειν, κἀκεῖνα θέλειν ἃ ὁ θεῖος νόμος ὑπαγορεύει, καὶ κατὰ τὸν ἐκείνου σκοπὸν τὸν οἰκεῖον βίον εὐθύνειν. Οὕτω γὰρ καὶ ὁ τῶν ὄλων Θεὸς διὰ Μωσέως ἐνομοθέτησε λέγων· „Ἔσται τὰ ῥήματα τοῦ νόμου τούτου διὰ παντὸς ἐν τῷ στόματί σου, καὶ μελετήσεις ἐν αὐτοῖς καθήμενος, καὶ διανιστάμενος, καὶ κοιταζόμενος, καὶ πορευόμενος ἐν ὁδῷ· καὶ ἀπαρτήσεις αὐτὰ τῆς χειρός σου, καὶ ἔσται ἀσάλευτα πρὸ ὀφθαλμῶν σου.“ Εἶτα δείκνυσι τὸν καρπὸν τὸν ἐντεῦθεν φυόμενον.

γ', δ'. Ἔσται γὰρ, φησὶν, ὡς τὸ ξύλον τὸ πεφυτευμένον παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων· ὁ τὸν καρπὸν αὐτοῦ δώσει ἐν καιρῷ αὐτοῦ. Καὶ τὸ φύλλον αὐτοῦ οὐκ ἀπορρήσεται, καὶ πάντα ὅσα ἂν ποιῆ κατενοδοθήσεται. Μιμεῖται γὰρ ὑδάτων ἄρδειαν τὰ τοῦ θεοῦ Πνεύματος νάματα· καὶ καθάπερ ἐκεῖνα τὰ παραφυτευόμενα δένδρα τεθηλέναι ποιεῖ, οὕτω ταῦτα παρασκευάζει τοὺς θεῖους φέρειν καρπούς. Οὗ δὴ χάριν καὶ ὁ Δεσπότης Χριστὸς ὕδωρ τὴν οἰκείαν διδασκαλίαν ὠνόμασεν. „Εἴ τις γὰρ, φησὶ, διψᾷ, ἐρχέσθω πρὸς με καὶ πινέτω, καὶ ἔσται τὸ ὕδωρ ὃ ἐγὼ δώσω αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ζῶντος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον.“ Καὶ πάλιν· „Ὁ πιπίνων εἰς ἐμὲ, καθὼς εἶπεν ἡ Γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ρεύσουσιν ὕδατος ζῶντος.“ Καὶ μέντοι καὶ πρὸς τὴν Σαμαρίτιν· „Ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος

закон Господњи, изабирати оно што божански закон налаже и живети према његовим смерницама. Уосталом, управо ово Бог законоставља кроз Мојсија у речима: „И нека ове речи које ти ја заповедам данас буду у срцу твојем. И често их напомињи синовима својим, и говори о њима кад седиш у кући својој и кад идеш путем, кад лежеш и кад устајеш. И вежи их себи на руку за знак, и нека ти буду као почеоник међу очима“ (Пнз. 6, 6–8; 11, 18). Затим приказује плод који настаје из наведеног, говорећи:

3. И биће као дрво засађено крај извора вода, које плод свој доноси у време своје и листи његове неће опшиаси. 4. И све што ради усиеће. Другим речима, извори Духа Светога су попут извора вода: као што они чине да биљке засађене крај њих цветају, тако су и /духовни извори/ узрок сазревања божанског плода. Управо због овога Христос Господ назива своје учење водом: „Ако је неко жедан“, каже он, „нека дође мени и пије, и вода коју ћу му дати постаће у њему извор воде која тече у живот вечни“ (Јн. 7, 34; 4, 14). И опет: „Ко верује у мене, као што Писмо каже, реке живе воде ће потећи из њега“ (Јн. 7, 38). Слично овоме, /рече/ и жени Самарјанки: „Свако ко пије од ове воде опет ће ожеднети; а који пије од воде коју ћу му ја дати неће ожеднети до века“ (Јн. 4,

τούτου διψήσει πάλιν· ὅς δ' ἂν πίη ἐκ τοῦ ὕδατος, οὐ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσει εἰς τὸν αἰῶνα.“ Οὕτω καὶ διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου φησὶν· „Ὅτι ἐγὼ δώσω ἐν δίψει τοῖς πορευομένοις ἐν ἀνύδρῳ· καὶ ἀνοίξω ἐπὶ τῶν ὀρέων πηγὰς, καὶ ἐπὶ τῶν βουνῶν ποταμούς, ποτίσαι τὸ γένος μου τὸ ἐκλεκτὸν, τὸν λαόν μου ὃν περιεποιησάμην.“ Εἰκό 80.872 τως τοίνυν καὶ ὁ μακάριος Δαβὶδ τὸν τοῖς θείοις λο γίοις ἐσχολακότα δένδροις ἀπέεικασε παρὰ τὰς τῶν ὑδάτων ὄχθας πεφυτευμένοις, καὶ ἀειθαλῆ μὲν ἔχουσι τὰ φύλλα, τὸν δὲ καρπὸν φέρουσιν εἰς καιρὸν. Καὶ γὰρ οἱ τῆς ἀρετῆς ἀθληταὶ τῶν μὲν πόνων κατὰ τὸν μέλλοντα βίον κομίσονται τοὺς καρπούς· οἷον δὲ τινα φύλλα, τὴν ἀγαθὴν ἐλπίδα διηλεκῶς ἐν ἑαυτοῖς φέροντες τεθήλασι καὶ ἀγάλλονται, καὶ συλῶσι τῇ ψυχαγωγίᾳ τὴν τῶν πόνων βαρύτητα. Ἔχουσι δὲ καὶ τὸν μεγαλόδωρον Δεσπότην τῇ προθυμίᾳ συνεργοῦντα διηλεκῶς· „Τοῖς γὰρ ἀγαπῶσι τὸν Θεόν,“ φησὶν ὁ θεῖος Ἀπόστολος, „πάντα συνεργεῖ εἰς τὸ ἀγαθόν.“ Διὰ τοι τοῦτο καὶ ὁ μακάριος ἔφη Δαβὶδ· „Καὶ πάντα ὅσα ἂν ποιῆ κατενοδωθήσεται παρὰ Κυρίου γὰρ, φησὶ, τὰ διαβήματα ἀνθρώπου κατευθύνεται, καὶ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ θελήσει σφόδρα.“ Τὸ δὲ πάντα οὐχ ἀπλῶς τέθεικεν, ἀλλὰ σὺν ἀκριβείᾳ πολλῇ. Πρότερον γὰρ ἅπαντα τῆς κακίας ἀπαγορεύσας τὰ εἶδη, καὶ τῶν θείων νόμων ὑποδείξας τὴν τελειότητα, οὕτως ἐπήγαγε, Πάντα ὅσα ἂν ποιῆ κατενοδωθήσεται· εἰδῶς ὡς οὐδὲν ἐναντίον τοῖς νόμοις ὃ γε τοιοῦτος δρᾶσαι βουλήσεται,

13–14). И опет говори /Господ/ кроз пророка Исаију: „Још ћу начинити у пустињи пут, реке у сувој земљи. Славиће ме звери пољске, змајеви и сове, што сам извео у пустињу воде, реке у земљи сувој, да напојим народ свој, изабраника својега“ (Ис. 43, 19–20). Сходно овоме, дакле, блажени Давид човека посвећеног /изучавању/ божанских закона пореди са дрветом које расте на обали реке, које је увек младо и доноси плод у време своје. Врлински борци ће пожњети плод својих подвига у будућем животу, али попут каквог лишћа, они већ сада непрестано носе у себи чврсту наду – цветајући и ликујући – и веселостју превазилазе суровости својих подвига. Они имају /уз себе/ многодарежљивог Господа, који неуморно подстиче њихову ревност: „Онима који љубе Бога“, каже божанствени Апостол, „свествари помажу на добро“ (Рим. 8, 28). Управо је ово разлог Давидових речи: *Све шїо раги усїеће*. „Од Господа се“, каже он, „управљају кораци човека и пут Његов он жели веома“ (Пс. 37, 23). Дакле, не додаје узалуд /наведене речи/, већ то чини са великом прецизношћу; најпре осудивши свако читавање зла и показујући савршенство божанских закона, затим каже да *све шїо раги усїеће*, у познању да такав /човек/ макар неће нагињати кршењу ових закона и да

τῷ θεῷ νόμῳ τὸ οἰκεῖον θέλημα συναρμόττων. Ἐν γὰρ τῷ νόμῳ, φησὶ, Κυρίου τὸ θέλημα αὐτοῦ. Οὕτω διὰ τοῦτο προτρέψας εἰς ἀρετὴν, καὶ τὴν τελείαν ἐκπαιδεύσας φιλοσοφίαν, καὶ διὰ τῶν ἐναντίων ἀλείφει τοὺς ἀθλητὰς, καὶ φησὶν·

ε'. Οὐχ οὕτως οἱ ἀσεβεῖς, οὐχ οὕτως. Τῷ δι πλασιασμῶ τῆς ἀπαγορεύσεως σαφέστερον τὴν ἐν ἀντιότιητα δείκνυσιν. Ἀλλ' ἢ ὥσει χνοῦς, ὃν ἐκρίπτει ὁ ἄνεμος ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς. Ἐκεῖνοι μὲν γὰρ, φησὶν, ὑπὸ τῶν θείων λογίων ἀρδόμενοι, ἀειθαλεῖς τέ εἰσι, καὶ ὥριμον φέρουσι τὸν καρπὸν· οὗτοι δὲ ὑπὸ τῶν ἐναντίων πνευμάτων πατούμενοι μιμοῦνται τὸν χνοῦν τὸν τῆδε κάκεισε ῥαδίως ὑπὸ τῶν ἀνέμων τῶν ἐναντίων φερόμενον.

ζ'. Διὰ τοῦτο οὐκ ἀναστήσονται οἱ ἀσεβεῖς ἐν κρίσει, οὐδ' ἀμαρτωλοὶ ἐν βουλῇ δικαίων. Μετὰ πολλῆς ἀκριβείας διέξεισιν ἅπαντα τὸ πανάγιον Πνεῦμα. Οὐ γὰρ εἶπεν, οὐκ ἀναστήσονται ἀσεβεῖς, ἀλλ', „εἰς κρίσιν οὐκ ἀναστήσονται“ ἀντὶ τοῦ, οὐκ εἰς κρίσιν, ἀλλ' εἰς κατάκρισιν. Οὔτε γὰρ ἐλέγχων δέονται, προφανῆ τὴν ἀσέβειαν ἔχοντες, ἀλλὰ τὴν τιμωρίαν μόνην προσδέχονται. Καθάπερ γὰρ τοὺς ἐπ' αὐτοφώρῳ ἀλόντας ἀνδροφόνους οὐκ ἐπὶ τὸ διελέγξαι εἰς τὸ δικαστήριον εἰσάγουσιν οἱ 80.873 δικάζοντες, ἀλλ' ὥστε τὴν τοῖς νόμοις δοκοῦσαν ψῆφον ἐξενεγκεῖν κατ' αὐτῶν οὕτω καὶ οἱ ἀσεβεῖα συνεζηκότες εὐθὺς

ће његова воља бити у сагласности са божанским законом: У закону Господњем је воља њејова, каже он. Стога, усмиривши их према врлини и давши им савршено поучавање у мудрости, он припрема ове атлете /врлине/, говорећи:

5. Нису *шакви* безбожници, нису *шакви*. Двоструким порицањем, наима, он показује контраст много јасније. Нејо су као *ѓрах* који *веѓар* размеће са лица земље. Док су претходни /блажени/ наводњавањима божанским изрекама и бивају непрестано освежавани, те доносе плод у време своје, ови други /безбожници/ се препуштају духовима који сеprotиве /наведеном/ и лице на морску пену што је ветрови бацају час на једну, час на другу страну.

6. Заѓо неће *усѓаѓи* безбожници на суду, ниѓи *ѓреѓници* у сабору *ѓраведних*. Свесвети Дух се до танчина бави овим великом прецизношћу; он не каже просто да безбожници неће устати, већ неће *усѓаѓи* на суду; као да говори: неће устати на суду, већ у /изрицању/ пресуде. Њима суђење није ни потребно, будући да је њихово безбожничество сасвим очигледно; зато, њима остаје само да чекају на казну. Они су попут убица ухваћених у чину: на суд их доводе не ради суђења већ ради изрицања пресуде у складу са законима. Исто тако, људи затечени

μετὰ τὴν ἀνάστασιν τὴν κόλασιν ὑπομένουσιν, οὐκ εἰς κρίσιν ἀγόμενοι, ἀλλὰ τῆς τιμωρίας τὴν ψήφον δεχόμενοι. Καὶ μέντοι καὶ οἱ τῶν δυσσεβῶν δογμάτων ἀπηλλαγμένοι, βίον δὲ βεβιωκότες παράνομον, πόρρω που τοῦ τῶν δικαίων συλλόγου γενήσονται. Τὴν γὰρ τοι βουλήν ὁ μὲν Ἀκύλας καὶ ὁ Θεοδοσίω συναναγωγήν ἤρμηνεύκασι, συνέλευσιν δὲ ὁ Σύμμαχος.

ζ'. Ὅτι γινώσκει Κύριος ὁδὸν δικαίων, καὶ ὁδὸς ἀσεβῶν ἀπολείται. Οἶδε, φησὶν, ἅπαντα καὶ πρὸ κρίσεως ὁ δίκαιος κριτῆς, καὶ οὔτε ἀποδείξεων, οὔτε ἐλέγχων προσδεῖται. Διόπερ τὰ πρὸς ἀξίαν ἀπονέμων ἐκάστῳ, τοὺς μὲν ἀναρρήσεων καὶ στεφάνων ἀξιώσει, τοὺς δὲ διηνεκεῖ παραπέμφει κολάσει. Τὸ δὲ, Ὅδὸς ἀσεβῶν ἀπολείται, ἔοικε τοῖς ἀποστολικῶς ἐκείνοις ῥητοῖς: „Εἴ τις τὸ ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται.“ Τῶν μὲν γὰρ δικαίων ἀνδρῶν καὶ τὸ ἔργον μένει διαλάμπων· τοῖς δὲ ἀσεβέσι καὶ ἀνοσίοις ἀνθρώποις καὶ ἡ πονηρία συγκαταλύεται.

у својој безбожности бивају моментално подвргавани казни; зато не долазе на суд, већ их одмах кажњавају. Чак и ако одбаци непобожна учења – но живећи потпуно у супротности са /божанским/ законом – наћи ће се изван сабора праведних.

7. Јер зна Господ *υ̅υ̅ι̅ ὑ̅ρα̅* ведних и *υ̅υ̅ι̅* безбожника *υ̅ρο̅υ̅αι̅η̅*. Праведни Судија, каже /Давид/, зна све и пре самог суда, те му нису потребни, ни докази, ни оповргавања. Зато сваком /човеку/ додељује према његовој заслуги: једне награђује похвалама и венцима, а друге шаље у вечну казну. Због тога /изрека/ *υ̅υ̅ι̅* безбожника *υ̅ρο̅υ̅αι̅η̅* налази оним речима Апостола: „Ако чије дело изгори, биће оштећен“ (1 Кор. 3, 15). Дело, пак, праведног човека ће непрестано блистати, а зло безбожних и несветих људи биће окончано.

Превод са старогрчког:
Лазар Нешић

Примљено: 7. 11. 2013.
Одобрено: 25. 11. 2013.